

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

- диагностика развития личности и малых групп / Н.П. Фетискин, В.В. Козлов, Г.М. Мануйлов // Диагностика мотивационных ориентаций в межличностных коммуникациях (И.Д. Ладанов, В.А. Уразаева). – М., Изд-во Института Психотерапии. – 2002. – С. 92 – 94.
13. Коротаева Е.В. Хочу, могу, умею! Обучение погруженное в общение / Е.В. Коротаева. – М.: “КСП”, Институт психологии РАН, 1997. – 224 с.
14. Філоненко М.М. Психологія спілкування / М.М. Філоненко. – Ужгород: Вид. УжНУ “Говерла”, 2007. – 414 с.
15. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник – 2-ге вид., випр. та доп. / І.М. Цимбалюк. – К.: ВД “Професіонал”, 2007. – 464 с.

Стаття надійшла до редакції 24.11.2015

УДК 37.014.5:796.011(438)

Олександр Мозолев, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і методики фізичної культури та валеології
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

У статті досліджено проблему розробки державної політики розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі. Визначено зміст дефініцій “сфера фізичної культури і спорту” і “державна політика розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту”. Встановлена стратегічна мета державної політики в сфері фізичної культури і спорту. Розкрито зміст державної політики розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту.

Ключові слова: державна політика, освіта, розвиток, фізична культура.

Літ. 15.

Александр Мозолев, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры теории и методики физической культуры и валеологии
Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии

ФОРМИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В СФЕРЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В ПОЛЬШЕ

В статье исследована проблема разработки государственной политики развития образования в сфере физической культуры и спорта в Польше. Определено содержание дефиниций “сфера физической культуры и спорта” и “государственная политика развития образования в сфере физической культуры и спорта”. Установлена стратегическая цель государственной политики в сфере физической культуры и спорта. Раскрыто содержание государственной политики развития образования в сфере физической культуры и спорта.

Ключевые слова: государственная политика, образование, развитие, физическая культура.

Olexander Mozolev, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
Khmelnytsky Humanitarian and Pedagogical Academy

THE FORMATION OF STATE POLICY OF DEVELOPMENT OF EDUCATION IN THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT IN POLAND

In the article the problem of development of state policy for the development of education in the sphere of physical culture and sport in Poland. We determined the content of definitions of “sphere of physical culture and sports” and “state policy of development of education in the sphere of physical culture and sport”. Set the strategic goal of state policy in the sphere of physical culture and sports. Contents of state policy of development of education in the sphere of physical culture and sports.

Keywords: state policy, education, development, physical culture.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сфера фізичної культури і спорту в системі освіти Польщі характеризується достатньо ґрунтовно розробленими організаційними та нормативно-правовими засадами. Сучасний етап розвитку сфери фізичної культури і спорту в Польщі спрямований на вдосконалення стандартів навчання і приведення їх до загальноєвропейських та світових вимог, приєднанням до низки

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

міжнародних документів та участі у міжнародних програмах з розвитку фізичної культури і спорту. В таких умовах державна політика розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту виступає невід'ємною складовою та вихідним базисом, що утворюють науково-теоретичне підґрунтя для практичної реалізації завдань освіти і виховання молоді.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми удосконалення системи фізичного виховання молоді у закладах освіти розглядалися у наукових працях низки вітчизняних вчених, а саме В.Г. Ареш'єва, М.І. Воробйова, І.Л. Гасюка, А.Д. Дубогай, М.Д. Зубалія, Т.Ю. Круцевич, А.С. Куца, Р.Т. Раєвського, В.В. Левицького, В.В. Мартиненко, С.М. Сингаєвського, М.С. Солопчука, Л.П. Сущенко, А.В. Цюся, Б.М. Шияна та ін.

Проблеми навчання фізичному вихованню в закладах освіти Польщі вивчали С.А. Вавренюк, В.Р. Пасічник, Л.П. Сергієнко, В.М. Лишевська, А.Б. Мандюк, Б.М. Мицман і інші. Польський досвід процесу управління і розвитком освіти досліджували А.В. Василюк, Я.Р. Гречка, Л.М. Гриневич, І.М. Даценко, О.В. Карпенко і інші.

Однак розгляд проблеми формування державної політики розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі не знайшли свого відображення в сучасних науково-педагогічних дослідженнях.

Формулювання цілей статті. Метою статті є з'ясування суті базового поняття “державна політика розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту”, визначення змісту процесу розробки державної політики розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі.

Виклад основного матеріалу дослідження з новим обґрунтуванням одержаних результатів. Державна політика – сукупність цілей, завдань, пріоритетів, принципів, стратегічних програм і планових заходів, які розробляються і реалізуються органами державної влади із залученням інститутів громадянського суспільства. Це цілеспрямована діяльність органів державної влади щодо вирішення суспільних проблем, досягнення і реалізації загальнозначущих цілей розвитку всього суспільства або його окремих сфер. Вона є засобом, який дає змогу державі досягти визначених цілей у конкретній галузі, використовуючи правові, економічні, адміністративні та інші методи і засоби впливу, спираючись на ресурси, наявні в його розпорядженні [3].

Е. Zieliński відмічає, що державна політика має закріплюватися державно-правовими структурами, бути відомою і зрозумілою суспільству. При

формуванні державної політики важливим елементом є визначення загального інтересу та волі більшості громадян [15]. Т. Klementewicz підкреслює, що метою державної політики є досягнення максимально можливого добробуту суспільства шляхом всебічного розвитку соціально-економічної системи та забезпечення соціальної і політичної стабільності [11].

Державна політика розробляється з урахуванням багатьох обставин та умов найвищими органами державної влади за участю інших суб'єктів політики – партій, громадських організацій, університетів і дослідницьких центрів, впливових діячів бізнесу, культури і науки. Суттю державної політики є цілеспрямована діяльність органів державної влади з розв'язання суспільних проблем, досягнення і реалізації суспільно значущих цілей розвитку суспільства чи його окремих сфер [2, 4].

Державні структури створюються для виконання певних завдань, які в тій чи іншій мірі пов'язані з розробкою і реалізацією державної політики. Можна сказати, що сенс існування державного апарату полягає в здійсненні намірів і волі політиків, втілених у ясну державну політику в різних сферах суспільного життя. Державна політика являє собою загальний план дій органів влади для вирішення суспільних проблем і включає такі елементи, як: розробка політичної стратегії, цілей і пріоритетів розвитку суспільства; оцінка витрат на альтернативні програми у відповідності з вигодами і витратами; обговорення та консультування з різними політичними і соціальними групами; моніторинг і оцінка результатів виконання [3].

На основі комплексного аналізу проблем, урахування їх специфіки та чинників, що впливають на проблеми, визначаються цілі і задачі політики, що дозволяє вибрати основні напрямки та розробити сукупність заходів для вирішення тієї чи іншої проблеми. Одночасно формується механізм реалізації державної політики, що забезпечує виконання поставлених цілей і завдань.

Науковці різних країн світу відмічають, що розвиток цивілізації, покращення умов життя і праці, вдосконалення інфраструктури, можливості доступу до різноманітної інформаційної мережі, має позитивний вплив на розвиток людства, водночас супроводжується зменшенням рухової активності людини, зростанню рівню захворювань, появи зайвої ваги, тощо. Для усунення негативних явищ виникає необхідність перегляду теоретичних, організаційних, змістовних, методичних засад організації фізичної

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

культури і спорту населення. На думку науковців [12; 13; 14] одним з пріоритетних напрямків розв'язання існуючих проблем є питання, пов'язані з переосмисленням ролі та місця держави, місцевого самоврядування, освітніх установ та громадських організацій з розвитку та підвищенні ефективності діяльності сфери фізичної культури і спорту.

Поняття “сфера фізичної культури і спорту” відображає упорядковану діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, окремих організацій, навчальних закладів та громадян, що здійснюють цілеспрямовану діяльність з метою розвитку фізичної культури і спорту в інтересах суспільства і окремих груп людей. Вона передбачає широке залучення до процесу розвитку фізичної культури і спорту громадських організацій, асоціацій, об'єднань, спілок. Функціональне призначення “сфери фізичної культури і спорту” полягає в вирішенні ключових завдань збереження здоров'я, покращення самовідчуття, організації дозвілля, проведення занять з різноманітних видів спорту, розвитку функціональних і фізичних можливостей людини, проведення заходів з активного відпочинку та рекреації, спортивно-масових заходів та змагань.

Важливою передумовою ефективного розвитку сфери фізичної культури і спорту є розробка і впровадження науково обгрунтованої державної політики, яка має відповідати сучасним реаліям розвитку країни і суспільства, задовольняти потреби людей.

Науково обгрунтована [12] державна політика розвитку сфери фізичної культури і спорту передбачає спрямування роботи виконавчих органів влади на:

- забезпечення рівних можливостей займатись фізичною культурою і спортом населення країни;
- розвиток дитячого та юнацького спорту, створення умов для максимальної реалізації їхніх здібностей;
- популяризацію спорту і здорового способу життя;
- створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності кожної людини впродовж усього життя;
- розвиток і вдосконалення навчально-тренувальної бази для занять фізичною культурою і спортом;
- здійснення наукового підходу до організації і проведення спортивних, рекреаційних і оздоровчих заходів;
- сприяння соціальному, біологічному та психічному благополуччю населення країни;

- проведення заходів з поліпшення стану здоров'я мешканців, профілактики захворювань, фізичної рекреації та туризму;

- розвиток спорту вищих досягнень, підтримку кращих спортсменів держави, популяризація їх досягнень;

- підвищення авторитету держави у світовому спортивному русі;

- створення необхідних умов для занять фізичною культурою і спортом осіб неповносправних;

- задоволення видовищних та розважально-емоційних запитів населення;

- кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту.

Як зазначає І. Гасюк [1, 85] розвиток сфери фізичної культури і спорту відбувається завдяки удосконаленню і поліпшенню матеріально-технічного, інформаційного, кадрового, наукового, нормативно-правового, фінансового, медичного забезпечення, що у свою чергу знаходить свій вираз у показниках стану розвитку системи загалом, а саме: рівні здоров'я і фізичного розвитку різних верств населення; ступені використання фізичної культури в різних сферах діяльності, рівні розвитку системи фізичного виховання, самодіяльного масового спорту, рівні досягнень спортсменів в окремих видах спорту, рівні забезпеченості кваліфікованими кадрами, спортивними спорудами та майном.

Фізична культура і спорт в Польщі набувають все більшого значення в житті сучасного суспільства і кожної людини зокрема. Вони виступають як засоби зміцнення здоров'я, підвищення рівня фізичних і психічних можливостей, рекреації, як чинники соціальної адаптації, особистого розвитку і міжнародної співпраці [6, 62].

Державна політика розвитку сфери фізичної культури і спорту в Польщі спрямована на залучення всіх верст населення до регулярних занять спортом, туризмом, активними видами рекреації, розвитку олімпійського руху, підтримку фізкультурно-оздоровчої роботи серед осіб неповносправних і передбачає вирішення наступних завдань [4]:

- розвиток мотивації фізичного вдосконалення і рухової активності населення країни, формування національних традицій догляду за станом власного здоров'я та ведення здорового способу життя;

- впровадження науково обгрунтованих систем занять фізичною культурою і спортом;

- переважний розвиток фізичного виховання і спорту серед дітей і молоді, залучення їх до

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

регулярних занять різноманітними формами фізичної культури;

- вдосконалення системи спортивного відбору обдарованої молоді, створення умов для розкриття особистих здібностей спортсменів;

- розвиток системи підготовки спортсменів вищої спортивної майстерності, формування національних збірних команд, створення їм необхідних умов для тренування і відновлення;

- подальший розвиток спортивних клубів, особливо в системі закладів освіти, сприяння залученню максимальної кількості учнів і студентів до занять у секціях спортивних клубів навчальних закладів;

- вдосконалення нормативно-правової бази діяльності в сфері фізичної культури і спорту;

- поєднання зусиль державних, регіональних і місцевих органів влади з розвитку інфраструктури фізкультурно-спортивної і оздоровчої матеріальної бази;

- розробка і запровадження системи ефективного фінансового, матеріально-технічного і кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту.

Стратегічною метою державної політики в сфері фізичної культури і спорту є досягнення такого рівня розвитку, який би у повній мірі дозволив би забезпечити задоволення потреб спільноти та окремих громадян в збереженні здоров'я, підтриманні високого рівня фізичної активності, поліпшенні якості та рівня життя, задоволенні духовних, інтелектуальних, рухових потреб шляхом занять певними видами спортивної діяльності.

Досягнення стратегічної мети державної політики не можливо без цілеспрямованої роботи з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту. Проблема формування стійких цінностей здорового способу життя у підростаючого покоління є надзвичайно актуальною проблемою. Робота з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту серед молоді в Польщі являється пріоритетною діяльністю державних установ і організацій і закріплена на законодавчому рівні. Вона зумовлена необхідністю догляду за станом здоров'я, боротьбою з захворюваннями, адекватного розвитку фізичних якостей і фізичних спроможностей молодого людини. Освітня діяльність в сфері фізичної культури і спорту не обмежується навчальною діяльністю в закладах освіти і охопленням молодого покоління. Вона включає в себе роботу по залученню всіх верст населення, в тому числі і осіб неповносправних, до регулярних занять різноманітними видами рухової активності, роз'яснення і наукового

обґрунтування необхідності цих занять для повноцінного життя людини, її саморозвитку і самовдосконаленню. Освітня діяльність в сфері фізичної культури і спорту включає в себе постійну і систематичну роботу органів виконавчої влади, неурядових організацій, засобів масової інформації з популяризації, навчання, методичному супроводу, фаховому забезпеченню, облаштуванню та організації безпеки занять фізичними вправами та видами рухової активності.

Науковими дослідженнями доведено, що регулярні різноманітні фізичні навантаження, в яких можуть використовуватися різні комплекси гімнастичних вправ, та безпосередні заняття різними видами спорту сприяють поліпшенню самовідчуття та психічного стану, збереженню здоров'я та соціальної адаптації. Фізичні вправи є своєрідним універсальним регулятором, що вдосконалюють нейрогуморальну систему і забезпечують нормальний перебіг життєвих процесів [5; 7; 8; 9; 10].

Отже, розвиток освіти в сфері фізичної культури і спорту є ключовою ланкою розвитку внутрішньої мотивації людини до занять фізичними вправами і руховою активністю, а значить покращенню самовідчуття, збереженню здоров'я, гармонійному розвитку та самовдосконаленню.

Таким чином під поняттям "державна політика розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту" ми розуміємо цілеспрямовану освітню діяльність державних і громадських організацій та установ з доведення переваг і життєвої необхідності систематичних занять фізичними вправами, розвитку мотивації людей до рухової активності з метою покращення самовідчуття і збереження здоров'я всіх верст населення, підняття загального рівня культури і освіти громадян держави.

Державна політика розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі включає:

- покращення теоретичних і практичних систем навчання і виховання молоді, підняття рівня освіти з питань фізичного розвитку і збереження здоров'я;

- вдосконалення шкільної системи фізичного виховання, організації і проведення змагань, а також залучення максимальної кількості учнів до регулярних занять фізичною культурою і спортом;

- покращення роботи з фізичного виховання в вищих навчальних закладах, впровадження освітньої діяльності в роботу спортивних клубів;

- залучення засобів масової інформації до пропаганди занять фізичними вправами, спортом, активними видами рекреаційного відновлення;

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

- популяризацію спорту у всіх його проявах;
- виховання у людей звички прагнення до здорового способу життя;
- розвиток освіти серед дорослої частини населення, що стосується життєвої необхідності ведення активного способу життя – “життя з рухом”;
- загальне усвідомлення ролі та значення фізичної активності для збереження здоров'я, довголіття і самовдосконалення;
- боротьба з негативними явищами, такими як: наркоманія, алкоголізм, паління, хуліганство тощо;
- використання сучасних можливостей проведення вільного часу з отриманням фізичного навантаження і зняття емоціональної і психологічної напруги;
- розвиток здорової конкуренції, побудову правильних соціальних зв'язків і адекватної соціальної поведінки.

Висновки. Державна політика розвитку сфери фізичної культури і спорту в Польщі спрямована на залучення всіх верст населення до регулярних занять спортом, туризмом, активними видами рекреації, розвитку олімпійського руху, підтримку фізкультурно-оздоровчої роботи на всіх рівнях державної влади. Розвиток освіти в сфері фізичної культури і спорту є ключовою ланкою розвитку внутрішньої мотивації людини до занять фізичними вправами і руховою активністю, яка виконує спонукальну функцію подальшого фізичного і культурного особистого розвитку і самовдосконалення.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Подальші наукові пошуки можуть бути спрямовані на дослідження організаційно-змістовної основи діяльності органів влади з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту.

1. Гасюк І.Л. *Державне управління фізичною культурою та спортом: стан та перспективи розвитку: Монографія.* – Хмельницький: ПП Балюк І.Б., 2011. – 432 с.

2. *Державна політика: аналіз та механізм її*

впровадження в Україні: Навчальний посібник / О.І. Валєвський, В.А. Ребкало, М.М. Логунова та ін.; заг. ред. В.А. Ребкало, В.В. Тертички. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 232 с.

3. *Політологія: Підручник/За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М. Левківського.* – К.: Вища шк., 1998. – 304 с.

4. *Cyganski W. Uwarunkowania i stan oraz kierunki polityki państwa w obszarze kultury fizycznej / W. Cyganski // Trening, 1993 nr. 3 (19).* – S. 108 – 120.

5. *Demel M. Człowiek – środowisko – zdrowie, Ossolineum, Wrocław 1990.* – S. 408 – 412.

6. *Drabik J. Nowy paradygmat kultury fizycznej / J. Drabik // Kultura fizyczna – Warszawa. AWF, 2010.* – № 9 – 10. – S. 62 – 64.

7. *Drabik J. Uczelnia wychowania fizycznego wobec promocji zdrowia – rzeczywistość czy mit. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne – Warszawa. AWF, 2001. nr 5 – S. 12 – 14.*

8. *Gaj., Hadzelek K. Dzieje kultury fizycznej w Polsce. AWF. Poznań. 1997 – 264 s.*

9. *Gracz. J. Psychospołeczne uwarunkowania ruchowej aktywności rekreacyjnej / J. Gracz. // Studia Humanistyczne, Akademia Wychowania Fizycznego im Bronisława Czecha w Krakowie. 2006- nr 6 – S. 35 – 45.*

10. *Guszkowska M. Aktywność ruchowa a przebieg transakcji stresowej u młodzieży. Warszawa. AWF, 2005. – 182 s.*

11. *Klementewicz T. Teoria polityki w praktyce badawczej, w: T. Klementewicz /red./ “Współczesne teorie polityki – od logiki do retoryki”, Studia Politologiczne vol.8, Warszawa 2004. – 324 s.*

12. *Kosiewicz J. Sport, kultura, społeczeństwo / Jerzy Kosiewicz. – Warszawa: Wyższa Szkoła Ekonomiczna, 2006. – 589 s.*

13. *Ordyłowski M. Szkice z dziejów kultury fizycznej / Marek Ordyłowski. – Zielona Góra: [s. n.], 2005. – 197 s.*

14. *Zaborniak S. Z dziejów kultury fizycznej w Polsce / Stanisław Zaborniak. – Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. – 490 s.*

15. *Zieliński E. Administracja rządowa w Polsce, Elipsa, Warszawa 2001. – 228 s.*

Стаття надійшла до редакції 23.11.2015

“Гімнастика, фізичні вправи, ходьба повинні міцно увійти в повсякденний побут кожного, хто хоче зберегти працездатність, здоров'я, повноцінне і радісне життя”.

*Гіппократ
давньогрецький лікар*

